

**LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADA
TM MOKYKLŲ MOKINIAMS**

**9–10 klasės
ATSAKYMAI
Kalbos vartojimas ir pažinimas (50 t.)**

1 uždutis* (15 t.)

1	stotelę	6	proskyną	11	milžiniški
2	žaliai / žalsvai	7	stabtelėjo	12	gyvybės / gyvasties / gyvumo
3	patvoriuose	8	vilnijo/nuvilnijo	13	žvilgsnį
4	tankmę/tankumynę/tankynę/tankumą	9	vidurdienio/vidudienio	14	artimiausią / artimesnę
5	brezentinė	10	kamuoliniais	15	linktelėjo

* Jei atsakymų lape mokinio padaryto žodžio nėra, tačiau teksto atžvilgiu jis tinkamas ir taisyklingas, vertinti kaip tinkamą.

2 uždutis (5 t. – už kiekvieną tinkamai išnagrinėtą kalbos dalį skiriama po 0,5 taško)

Žodis	Kalbos dalis / veiksm. forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Nuosaka	Laikas	Asmuo
jaustumėtės	veiksm.	(- / vyr. / mot.)	dgs.	-	tar.	-	2
staiga	priev.	-	-	-	-	-	-
klampiamė	būdv.	vyr.	vns.	Vt.	-	-	-
nė	dalelyt.	-	-	-	-	-	-
retkarčiais	priev.	-	-	-	-	-	-
nematytų	dalyv.	vyr.	dgs.	K.	-	būt.	-
skraidanti	dalyv.	mot.	vns.	V.	-	esam.	-
priešais	priel.	-	-	-	-	-	-
kiekvienam	įvard.	vyr.	vns.	N.	-	-	-
gilyn	priev.	-	-	-	-	-	-

3 uždutis (5 t.)

1	pasisekė	3	neužėiti / neužsukti	5	meilikauti
2	kelti nesantaiką	4	daug nuveikti		

P.S. Jei mokinio atsakyme – artimos reikšmės ir tinkamas žodis, jį vertiname kaip tinkamą.

4 uždutis (15 t.)

1	tikiuosi	6	troškau	11	susigūšime
2	sėdamės	7	nėjo	12	melsis
3	nedrįstu	8	norėjosi	13	imtųsi
4	panyra	9	išvys	14	skristume
5	neištverčiau	10	įsmuks	15	tegu kremtasi

5 uždutis (5 t.)

1	galėdamas	3	išleidęs	5	atspaustos
2	laisvųjų	4	leidiniuose		

6 uždutis (5 t. – už kiekvieną tinkamai parašytą autorių skiriama po 0,5 taško)

1	Maironis	3	Žemaitė	5	J. Grušas	7	K. Donelaitis	9	I. Šeinius
2	J. Biliūnas	4	I. Simonaitytė	6	V. Krėvė	8	V. Juknaitė	10	K. Boruta

RAŠYMAS (50 taškų)

Bendrosios vertinimo nuostatos

1. Siūloni sutartiniai klaidų žymėjimo ženklai: *t* – turinio trūkumas, \surd – struktūros trūkumas, *gr* – gramatikos klaida, *ž* – žodyno klaida, *st* – stiliaus trūkumas, *I* – rašybos klaida, ∇ – skyrybos klaida.
2. Rašomo teksto apimties riba nurodoma užduotyje (**300 žodžių**), likusioje dalyje padarytos gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos, stiliaus, klaidos neskaičiuojamos. Turinys ir struktūra vertinami visame tekste.
3. Jei parašytas **trumpesnis nei 300** žodžių tekstas, iš galutinių taškų, skiriamų už rašymo testą, sumos atimama atitinkamai taškų:
 - trūksta 11–30 žodžių, atimamas 1 taškas;
 - trūksta 31–50 žodžių, atimami 2 taškai;
 - trūksta 51–70 žodžių, atimami 3 taškai;
 - trūksta 71–90 žodžių, atimami 4 taškai;
 - trūksta 91–110 žodžių, atimami 5 taškai.
4. Jei parašytas mažiau nei 120 žodžių tekstas – darbas nevertinamas (už rašymo testą skiriama 0 taškų).
5. Už rašymo testą, kurio turinys ir / ar raiška įvertinti 0 taškų, skiriama 0 taškų.
6. Jei tarp dėstymo pastraipų yra tinkama (vieno – dviejų sakinių) **siejimo** pastraipa, tai nelaikoma klaida.
7. Struktūros klaidos skaičiuojamos **tik dėstymo** pastraipose. Įžanga ir pabaiga, kaip struktūrinės dalys, vertinamos atskirai.
8. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikytinas žargonas bei atvejai, nurodyti vadovėliuose, žodynuose ir „Didžiųjų kalbos klaidų sąrašė“.
9. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus, logikos trūkumai nedubliuojami ir laikomi atskiromis klaidomis, išskyrus atvejus, kai ta pati rašybos klaida pasikartoja, pvz., bendrašakniuose žodžiuose kelis kartus (*gryžti, sugryžimas*), tokios klaidos laikomos viena klaida.
10. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
11. Vertindami skyrybą vertintojai privalo vadovautis *Privalomosios skyrybos taisyklėmis*.
12. **Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus (logikos) klaida.**
13. Fakto klaida laikoma turinio klaida.

I. Turinys: rašymo tikslo bei temos suvokimas ir atskleidimas, teiginių argumentavimas, aiškinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Tema, pagrindinė mintis ir ją pagrindžiantys teiginiai	7	Tema, problema suprastos , analizuojamos, apibendrinamos, vertinamos platesniame kultūriniame (literatūriniame) kontekste. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	6	Tema, problema suprastos . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	5	
	4	Tema, problema suprastos . Motyvuotai išskirti aspektai, bet ne visi išnagrinėti.
	3	Tema ir / ar problema suprastos iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
	0	Tema nesuprasta / rašinys parašytas savo sugalvota tema.
2. Teiginių argumentavimas, aiškinimas	7	Argumentai tinkami, svarūs ir įtaigūs . Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis.
	6	Argumentai tinkami, svarūs . Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys argumento svarumo.
	5	
	4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs . Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kita patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs . Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kt. patirtimi arba ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	2	
	1	Bandoma argumentuoti . Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas arba ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	0	Argumentai netinkami / neargumentuojama arba 7 ir daugiau argumentavimo trūkumų / fakto klaidų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 14 taškų

P.S.

- **Tinkamas argumentas** pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).
- **Svarus argumentas** – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.
- **Įtaigus argumentas** – darantis emocinį ir (ar) estetinį poveikį.

II. Raiška

2.1. Teksto struktūra

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Teksto nuoseklumas, vientisumas, pastraipų struktūra	4	Pasirinkta ypač tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Tekstas vientisas, nuoseklus. Yra tinkama turinio ir struktūros atžvilgiu įžanga ir pabaiga. Visos dėstymo pastraipos aiškios, tinkamos struktūros (yra pagrindinis teiginys, jis pagrindžiamas, nėra su pastraipos teiginiu nesusijusių sakinių).
	3	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista, tekstas nuoseklus, įžanga motyvuota, baigiamosios išvados pagrįstos.
	2	Struktūra ne visai tinkama turiniui perteikti: tema iš esmės plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiški, įžanga turi trūkumą ar / ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
	1	Struktūra mažai tinkama turiniui perteikti: temos plėtotei trūksta kryptingumo, pagrindinė mintis ne visai aiški, įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
	0	Struktūra netinkama turiniui perteikti: pagrindinė mintis neaiški, įžanga ir išvados netinkamos.
2. Pavadinimas	2	Pavadinimas perteikia teksto pagrindinę mintį, originalus, patraukiantis skaitytojo dėmesį.
	1	Pavadinimas atitinka teksto temą, neutralus.
	0	Pavadinimas neatitinka temos, turinio / cituojama įvesties formuluotė / nesuformuluotas pavadinimas.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 6 taškai

2.2. Teksto raiška, stilius, logika

Aspektai	Taškai	Aprašai
	10	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–1 stiliaus, logikos trūkumas.
	9	2–3 trūkumai.
	8	4–5 trūkumai.
	7	6–7 trūkumai.
	6	8–9 trūkumai.
	5	10–11 trūkumų.
	4	12–13 trūkumų.
	3	14–15 trūkumų.
	2	16–17 trūkumų.
	1	18–19 trūkumų
0	20 ir daugiau trūkumų.	
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

2.3. Kalbos taisyklingumas: gramatika ir leksika

Aspektai	Taškai	Aprašai
Gramatinių konstrukcijų ir formų taisyklingumas, sudėtingumas, įvairumas	10	Gramatinės konstrukcijos ir formos įvairios, sudėtingos; vartojamos tikslingai ir taisyklingai. Ne daugiau kaip 1 klaida.
	9	2 klaidos.
	8	3 klaidos.
	7	4 klaidos.
	6	5–6 klaidos.
	5	7–8 klaidos.
	4	9–10 klaidų.
	3	11–12 klaidų.
	2	13–14 klaidų.
	1	15–16 klaidų.
	0	17 ir daugiau klaidų.
Iš viso:	Ne daugiau kaip 10 taškų	

2.4. Kalbos taisyklingumas: rašyba ir skyryba

Aspektai	Taškai	Aprašai
Rašybos ir skyrybos taisyklių laikymasis	10	1–2 klaida.
	9	3–4 klaidos.
	8	5–6 klaidos.
	7	7–8 klaidos.
	6	9–10 klaidų.
	5	11–12 klaidų.
	4	13–14 klaidų.
	3	15–16 klaidų.
	2	17–18 klaidos.
	1	19–20 klaidos.
	0	21 ir daugiau klaidų.
Iš viso:	Ne daugiau kaip 10 taškų	

Iš viso už rašinį: ne daugiau kaip 50 taškų